ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 9.7.2026
COM(2026) 353 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ στον γεωργικό τομέα

1. Εισαγωγή

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για την κοινή οργάνωση των αγορών (στο εξής: ΚΟΑ[1]) καθορίζει τους όρους εμπορίας των γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά. Αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της κοινής γεωργικής πολιτικής (στο εξής: ΚΓΠ) και προβλέπει εναρμονισμένους τεχνικούς κανόνες για την αγορά και το εμπόριο, διασφαλίζοντας έτσι τον προσανατολισμό του γεωργικού τομέα της ΕΕ προς την αγορά. Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ) χορηγεί ειδικό καθεστώς στον γεωργικό τομέα, έτσι ώστε οι κανόνες ανταγωνισμού που εφαρμόζονται στα γεωργικά προϊόντα να είναι προσαρμοσμένοι στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τομέα [συμπεριλαμβανομένων του κατακερματισμού του γεωργικού τομέα (σύγκριση με τη συγκέντρωση των παραγόντων ανάντη και κατάντη στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού), των μεγάλων κύκλων παραγωγής και της σημαντικής αστάθειας που οφείλεται σε κλιματικούς και φυσικούς παράγοντες], λαμβανομένων υπόψη των στόχων της ΚΓΠ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: Επιτροπή) υποβάλλει την παρούσα έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 225 στοιχείο δ) του ΚΟΑ. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, η παρούσα έκθεση περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο οι κανόνες ανταγωνισμού, όπως ορίζονται στον ΚΟΑ[2], εφαρμόζονται στον γεωργικό τομέα σε όλα τα κράτη μέλη[3].

---

[1] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671).

[2] Η εφαρμογή των εξαιρέσεων από το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ βασίζεται σε αυτοαξιολόγηση των παραγωγών, οι οποίοι, κατά συνέπεια, δεν χρειάζεται να την υποβάλουν στην Επιτροπή. Κατά συνέπεια, η παρούσα έκθεση βασίζεται κυρίως σε επίσημα αιτήματα γνωμοδότησης που υποβάλλονται στην Επιτροπή, σε καταγγελίες και σε αυτεπάγγελτες έρευνες των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, καθώς και σε εκθέσεις των κρατών μελών.

[3] Ο γεωργικός τομέας καλύπτει τα προϊόντα που απαριθμούνται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 και στο παράρτημα Ι του ΚΟΑ.

Η έκθεση καλύπτει την περίοδο από τον Ιούλιο του 2017 έως τον Ιούλιο του 2025 όσον αφορά τις εξαιρέσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού στον ΚΟΑ και την περιγραφή των αντιμονοπωλιακών ερευνών[4].

Η έκθεση πρέπει να εξετάζεται λαμβάνοντας υπόψη το ευρύτερο οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο κατά την υπό εξέταση περίοδο. Την εποχή εκείνη, ο γεωργικός τομέας της Ευρώπης αντιμετώπισε μια σειρά σημαντικών οικονομικών και υγειονομικών κρίσεων, όπως ήταν η πανδημία COVID-19, ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι απότομες αυξήσεις του κόστους της ενέργειας και των λιπασμάτων, τα ακραία καιρικά φαινόμενα και οι συνεχιζόμενες υγειονομικές απειλές, όπως οι νόσοι των ζώων, στις οποίες η Επιτροπή ανταποκρίθηκε δυναμικά[5].

Το 2024 ο στρατηγικός διάλογος για το μέλλον της γεωργίας της ΕΕ[6] (στο εξής: στρατηγικός διάλογος) συνέστησε στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να προωθήσουν πρωτοβουλίες συνεργασίας μεταξύ γεωργών και άλλων παραγόντων της αλυσίδας εφοδιασμού σύμφωνα με το άρθρο 210α του ΚΟΑ, ώστε οι γεωργοί να ανταμείβονται για τις προσπάθειες και τις επενδύσεις τους στη βιωσιμότητα. Ο στρατηγικός διάλογος κάλεσε επίσης την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να «απέχουν από υπερβολικές παρεμβάσεις στην αγορά, που περιορίζουν τον ανταγωνισμό» κατά την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι γεωργοί της ΕΕ.

Τον Δεκέμβριο του 2024 η Επιτροπή πρότεινε μέτρα για την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην αλυσίδα μεταξύ των παραγόντων της, συμπεριλαμβανομένων προτάσεων σχετικά με τους κανόνες ανταγωνισμού στη γεωργία[7].

---

[4] Προηγούμενη έκθεση: *Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης στον γεωργικό τομέα* [COM(2018) 706 final] και έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει το έγγραφο «Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης στον γεωργικό τομέα» [SWD(2018) 450 final].

[5] Ειδική έκθεση: Διασφάλιση του εφοδιασμού τροφίμων κατά την κρίση της COVID-19.

[6] Στρατηγικός διάλογος για το μέλλον της γεωργίας της ΕΕ.

[7] *Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, (ΕΕ) 2021/2115 και (ΕΕ) 2021/2116 όσον αφορά την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων* [COM(2024) 577 final].

2. Η εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, όπως ορίζονται στον ΚΟΑ, στον γεωργικό τομέα σε όλα τα κράτη μέλη

Η ΣΛΕΕ χορηγεί ειδικό καθεστώς στον γεωργικό τομέα. Σύμφωνα με το άρθρο 42 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ δεν εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο γεωργικών προϊόντων παρά μόνο κατά το μέτρο που ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 43 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και λαμβάνοντας υπόψη τους πέντε στόχους της ΚΓΠ που προβλέπονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει αναγνωρίσει την υπεροχή της ΚΓΠ έναντι των στόχων της ΣΛΕΕ στον τομέα του ανταγωνισμού[8]. Έχει αναγνωρίσει επίσης ότι η διατήρηση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού είναι ένας από τους στόχους της ΚΓΠ και της κοινής οργάνωσης των αγορών[9].

Σύμφωνα με το άρθρο 42 και το άρθρο 43 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, ο ΚΟΑ θεσπίζει για τη γεωργία ειδικές εξαιρέσεις από την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Οι εξαιρέσεις αυτές, οι οποίες περιγράφονται στην έκθεση της Επιτροπής του 2018, περιλαμβάνουν γενικές εξαιρέσεις που μπορεί να είναι οριζόντιες [για αποφάσεις, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές γεωργών ή παραγωγών, ή ενώσεων γεωργών και οργανώσεων παραγωγών (στο εξής: ΟΠ) (άρθρα 152 και 209)], ή κάθετες [για συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές αναγνωρισμένων διεπαγγελματικών οργανώσεων (άρθρο 210)], ή τόσο οριζόντιες [που συνάπτονται μεταξύ πραγματικών ή δυνητικών ανταγωνιστών στο ίδιο επίπεδο της αλυσίδας (για παράδειγμα γεωργών)] όσο και κάθετες [εάν συνάπτονται μεταξύ παραγόντων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας (για παράδειγμα, γεωργοί που συνάπτουν συμφωνία με μεταποιητές) (άρθρο 210α)]. Η έκθεση καλύπτει επίσης τις εξαιρέσεις για συλλογικές διαπραγματεύσεις στον τομέα του γάλακτος (άρθρο 149), τις εξαιρέσεις σε

[8]Απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, Maizena, C-139/79, EU:C:1980:250, σκέψη 23· απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, Γερμανία κατά Συμβουλίου, C-280/93, EU:C:1994: 367, σκέψη 61· απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, Πανελλήνιος Σύνδεσμος Βιομηχανιών Μεταποίησης Καπνού, C-373/11, EU: C: 201: 567, σκέψη 39, με πλέον πρόσφατη την αναφορά στην απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2017, APVE και λοιποί, C-671/15, EU:C:2017:860, σκέψη 37.

[9]Απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2003, Milk Marque και National Farmers' Union, C-137/00, ECLI:EU:C:2003:429, σκέψη 57· απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2017, APVE και λοιποί, C-671/15, EU:C:2017:860, σκέψεις 37 και 48.

περιπτώσεις σοβαρών ανισορροπιών στις αγορές (άρθρο 222) και τις εξαιρέσεις που συνδέονται με τη διαχείριση της προσφοράς για συγκεκριμένα προϊόντα και τομείς (άρθρα 166α-167-167α).

2.1 Οριζόντια συνεργασία (άρθρα 209, 149 και 152 του ΚΟΑ)

Άρθρο 209 του ΚΟΑ

Το άρθρο 209 προβλέπει ότι το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζεται στις συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές γεωργών, ενώσεων γεωργών, αναγνωρισμένων ΟΠ ή αναγνωρισμένων ενώσεων ΟΠ (στο εξής: ΕΟΠ) που αφορούν την παραγωγή ή την πώληση γεωργικών προϊόντων ή τη χρήση κοινών εγκαταστάσεων αποθήκευσης, επεξεργασίας ή μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, εκτός εάν η εφαρμογή τους θα έθετε σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ που ορίζονται στο άρθρο 39 της ΣΛΕΕ.

Οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 209 δεν απαγορεύονται και δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση για την έγκρισή τους. Ωστόσο, οι σχετικές επιχειρήσεις μπορούν να ζητήσουν τη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με τη συμβατότητα των εν λόγω συμφωνιών, αποφάσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών με τους στόχους της ΚΓΠ.

Η Επιτροπή έχει ασχοληθεί μέχρι στιγμής με ένα αίτημα γνωμοδότησης βάσει του άρθρου 209. Αυτό συνέβη το 2020, όταν εξέδωσε θετική γνώμη σχετικά με το αίτημα που υποβλήθηκε από την ισπανική ένωση γεωργικών συνεταιρισμών Cooperativas agro-alimentarias (στο εξής: CAA), όσον αφορά τη συμβατότητα με τους στόχους της ΚΓΠ ενός μηχανισμού για τη σταθεροποίηση της ισπανικής αγοράς ελαιολάδου[10] μέσω της προαιρετικής αποθεματοποίησης ελαιολάδου.

Ο μηχανισμός αφορούσε τις ακόλουθες κατηγορίες ελαιολάδου που παράγεται από τα συνεταιριστικά μέλη της ένωσης: εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, παρθένο ελαιόλαδο και ελαιόλαδο λαμπάντε. Ο τομέας αντιμετωπίζει έντονες ετήσιες διακυμάνσεις της παραγωγής λόγω των βιολογικών κύκλων των ελαιοδένδρων και των καιρικών συνθηκών. Το φαινόμενο αυτό οδηγεί σε περιόδους υπερπροσφοράς ή έλλειψης, προκαλώντας έντονη αστάθεια των τιμών, καθώς και χρηματοπιστωτική αστάθεια για τους παραγωγούς.

[10] Για τη γνώμη της Επιτροπής: Γνώμες σχετικά με τη συμβατότητα — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ως εκ τούτου, τα συνεταιριστικά μέλη της ένωσης πρότειναν την αποθήκευση ορισμένου μέρους της πλεονάζουσας ποσότητας ελαιολάδου για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Στόχος ήταν η επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης, η οποία θα μπορούσε να στηρίξει το εισόδημα των γεωργών. Η συμμετοχή στον μηχανισμό παρέμεινε προαιρετική και η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι συμφωνίες της ΕΑΑ και των συνεταιρισμών που συμμετείχαν στον μηχανισμό ήταν συμβατές με την επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ και δεν οδήγησαν στον αποκλεισμό του ανταγωνισμού.

Το 2019, η εθνική αρχή ανταγωνισμού (στο εξής: ΕΑΑ) της Δανίας διερεύνησε χωριστά μια σειρά συμφωνιών μεταξύ παραγωγών αυγών βιολογικής εκτροφής και κέντρων συσκευασίας αυγών με στόχο την προσαρμογή της παραγωγής στη ζήτηση που καθορίζεται από τους συσκευαστές, ενώ παράλληλα διατηρείται μια σχέση αποκλειστικής προμήθειας μεταξύ τους. Τελικά, οι συμφωνίες αποσκοπούσαν στη διατήρηση υψηλότερης τιμής για τους εν λόγω παραγωγούς αυγών χωρίς να καθορίζουν συγκεκριμένο επίπεδο τιμών. Η ΕΑΑ εξέτασε αν οι συμφωνίες θα μπορούσαν να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 209 του κανονισμού ΚΟΑ. Με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, η ΕΑΑ δεν διαπίστωσε λόγους συνέχισης της έρευνας και την περάτωσε χωρίς απόφαση το 2020.

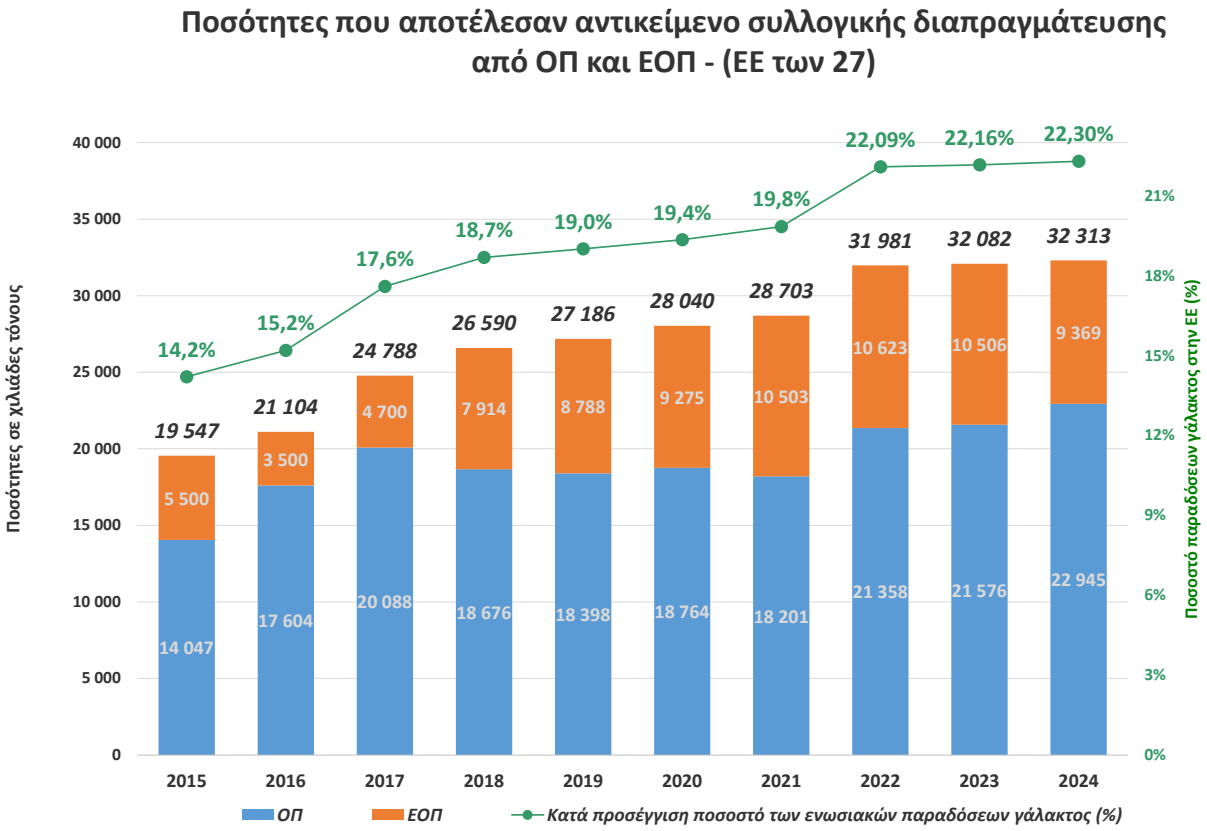
Άρθρο 149 του ΚΟΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 149 του ΚΟΑ, μια αναγνωρισμένη ΟΠ ή μια αναγνωρισμένη ΕΟΠ μπορεί να διαπραγματεύεται συλλογικά συμβάσεις παράδοσης νωπού γάλακτος εξ ονόματος των γεωργών μελών της, για μέρος ή το σύνολο της κοινής παραγωγής τους.

Το 2024 εννέα κράτη μέλη[11] ανέφεραν παραδόσεις νωπού γάλακτος στο πλαίσιο συμβάσεων που αποτέλεσαν αντικείμενο συλλογικής διαπραγμάτευσης δυνάμει της εν λόγω διάταξης. Η ποσότητα που αποτέλεσε αντικείμενο συλλογικής διαπραγμάτευσης από αναγνωρισμένες ΟΠ και αναγνωρισμένες ΕΟΠ ανήλθε σε περισσότερους από 32,3 εκατομμύρια τόνους, ποσότητα που αντιστοιχεί περίπου στο 22 % των συνολικών παραδόσεων γάλακτος στην ΕΕ το 2024. Στην Τσεχική Δημοκρατία το 78 % της ετήσιας συλλογής γάλακτος αποτέλεσε αντικείμενο συλλογικών διαπραγματεύσεων, στη Γερμανία το 48 % και στη Γαλλία το 49 %.

[11] BE, BG, CZ, DE, ES, FR, NL, SK, FI.

Από το 2018 η ΕΕ καταγράφει αύξηση στο ποσοστό των ενωσιακών παραδόσεων γάλακτος που αποτελούν αντικείμενο συλλογικής διαπραγμάτευσης δυνάμει του άρθρου 149 του ΚΟΑ[12], από 18,7 % το 2018 σε 22,2 % το 2024[13].

[12] Η αύξηση των συλλογικών διαπραγματεύσεων αποδίδεται στην αύξηση του αριθμού των ΟΠ/ΕΟΠ και στην επιτυχία του ίδιου του μηχανισμού.

[13] Με βάση την κοινοποίηση των κρατών μελών δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 1 του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 511/2012 της Επιτροπής, της 15ης Ιουνίου 2012, για τις κοινοποιήσεις σχετικά με τις οργανώσεις παραγωγών και τις διεπαγγελματικές οργανώσεις, τις συμβατικές διαπραγματεύσεις και σχέσεις που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 156 της 16.6.2012, σ. 39).

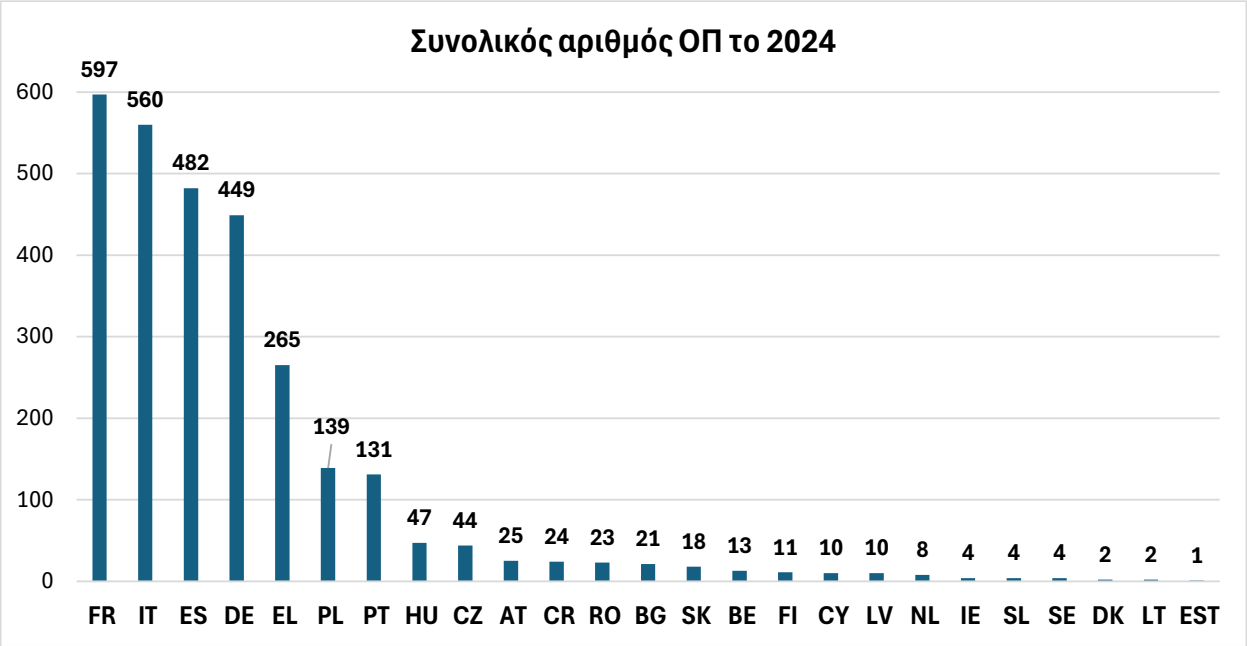
Άρθρο 152 παράγραφος 1α του ΚΟΑ

Το άρθρο 152 παράγραφος 1α προβλέπει ρητή εξαίρεση από το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, για αναγνωρισμένη ΟΠ ή αναγνωρισμένη ΕΟΠ, η οποία προγραμματίζει την παραγωγή, βελτιστοποιεί το κόστος παραγωγής, διαθέτει στην αγορά και διαπραγματεύεται συμβάσεις για την προμήθεια γεωργικών προϊόντων, για λογαριασμό των μελών της για το σύνολο ή μέρος της συνολικής παραγωγής τους. Προκειμένου να επωφεληθούν από αυτήν τη ρητή εξαίρεση, οι οργανώσεις πρέπει να ασκούν πράγματι οικονομική δραστηριότητα, όπως κοινή αποθήκευση, διανομή, κοινή διαχείριση αποβλήτων ή κοινή προώθηση. Δεν υπάρχει υποχρέωση προηγούμενης ή εκ των υστέρων κοινοποίησης προκειμένου οι αναγνωρισμένες ΟΠ να βασιστούν στην εν λόγω διάταξη. Θεωρείται ότι οι περισσότερες οργανώσεις χρησιμοποιούν αυτήν τη διάταξη στις δραστηριότητές τους βάσει αυτοαξιολόγησης.

Το 2024 υπήρχαν στην ΕΕ 2 894 αναγνωρισμένες ΟΠ και 90 αναγνωρισμένες ΕΟΠ[14]. Σε πολλούς τομείς, οι ΟΠ δεν αναγνωρίζονται κατά την έννοια του ΚΟΑ, μολονότι πολλές πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης· προγραμματίζουν την παραγωγή ή διαθέτουν στην αγορά προϊόντα των μελών τους και διαπραγματεύονται συμβάσεις για την προμήθεια γεωργικών προϊόντων εξ ονόματος των μελών τους, χωρίς να επωφελούνται από εξαιρέσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού[15].

[14] Βάσει των κοινοποιήσεων που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη έως τον Ιούνιο του 2025 σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2016/232 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2015, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένες πτυχές της συνεργασίας των παραγωγών (ΕΕ L 44 της 19.2.2016, σ. 1).

[15] Βλ. σχετικά το επεξηγηματικό σημείωμα της Επιτροπής σχετικά με την πρόταση για τις μη αναγνωρισμένες ΟΠ που δημοσίευσε το Συμβούλιο: WK 3897/2025 INIT, pdf, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων» που συνοδεύει το έγγραφο «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, (ΕΕ) 2021/2115 και (ΕΕ) 2021/2116 όσον αφορά την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων» [COM(2024) 577 final/2].

2.2 Κάθετη συνεργασία (άρθρα 210 και 172β του ΚΟΑ)

Άρθρο 210 του ΚΟΑ

Το άρθρο 210 ορίζει ότι το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζεται σε συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές αναγνωρισμένης διεπαγγελματικής οργάνωσης (ΔΟ) οι οποίες είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων της ΔΟ που αναφέρονται στο άρθρο 157 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του ΚΟΑ[16] και οι οποίες δεν είναι ασύμβατες με τους ενωσιακούς κανόνες δυνάμει του άρθρου 210 παράγραφος 4[17].

Οι εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 210 του κανονισμού ΚΟΑ δεν απαγορεύονται και δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση που να επιτρέπει την εφαρμογή τους. Η εφαρμογή της εξαίρεσης βασίζεται στην αυτοαξιολόγηση των εν λόγω οργανισμών. Ωστόσο, είναι δυνατόν να ζητηθεί η γνώμη της Επιτροπής σχετικά με τη συμβατότητα των συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων

[16] Καθώς και παρόμοιων στόχων στους τομείς της ελιάς και του καπνού.

[17] Οι όροι αυτοί περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την απουσία καθορισμού της τιμής ή κατακερματισμού της αγοράς.

πρακτικών με το άρθρο 210[18]. Επί του παρόντος στην ΕΕ καταγράφονται 134 αναγνωρισμένες διεπαγγελματικές οργανώσεις.

Από το 2018 η Επιτροπή έχει ασχοληθεί με τέσσερις περιπτώσεις κάθετης συνεργασίας βάσει του άρθρου 210[19]· τρεις από αυτές αφορούσαν δείκτες τιμών και μία περίπτωση αφορούσε πρότυπα εμπορίας. Σε όλες τις περιπτώσεις, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα μέτρα μπορούσαν να κηρυχθούν συμβατά με το δίκαιο της ΕΕ, καθώς δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 210 παράγραφος 4.

Πρώτον, το 2019, το Centre national interprofessionnel de l'économie laitière (στο εξής: CNIEL), αναγνωρισμένη διεπαγγελματική οργάνωση στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, πρότεινε[20] τη δημιουργία πίνακα δεικτών της αγοράς που περιλαμβάνει 26 οικονομικούς δείκτες που καλύπτουν πτυχές όπως ο όγκος, η τιμή, το κόστος και τα περιθώρια κέρδους του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων σε διάφορα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού, καθώς και ενός παρατηρητηρίου της αγοράς που θα επικεντρώνεται σε έξι δείκτες για το κόστος παραγωγής και τις τιμές κόστους του συμβατικού, βιολογικού και ορεινού γάλακτος.

Δεύτερον, το 2021 η Επιτροπή εξέτασε μέτρο που πρότεινε η Association Interprofessionnelle de la Banane (AIB), μια αναγνωρισμένη διεπαγγελματική οργάνωση στον τομέα της μπανάνας[21]. Το μέτρο αποσκοπούσε στη δημιουργία και τη διάδοση ενός δείκτη της αγοράς στο στάδιο της χονδρικής πώλησης στη μητροπολιτική Γαλλία για την ενημέρωση των επιχειρήσεων σχετικά με την εξέλιξη των τιμών των μπανανών που πωλούνται από τους εμπόρους χονδρικής πώλησης

[18] Το άρθρο 210 του ΚΟΑ τροποποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2021 με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2117, ο οποίος εισήγαγε αλλαγές στην προηγούμενη διαδικασία, μεταξύ άλλων καταργώντας το προηγούμενο σύστημα προηγούμενης κοινοποίησης των συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών στην Επιτροπή και προβλέποντας τη δυνατότητα να ζητείται γνωμοδότηση.

[19] Πριν από το 2018 τρεις άλλες υποθέσεις αποτέλεσαν αντικείμενο απόφασης της Επιτροπής. Το 2017 η Επιτροπή έκρινε ότι το αίτημα που υπέβαλε η Comité national interprofessionnel de la Pomme de Terre (CNIPT) σχετικά με τους δείκτες τιμών για τις πατάτες ήταν συμβατό με το άρθρο 210 του ΚΟΑ: 1f9b4fda-8007-4b9b-9c06-56c7956be36a_fr· το 2015 η Επιτροπή εξέτασε την κοινοποίηση που υπέβαλε το CNIEL σχετικά με τα καθεστώτα ενισχύσεων για το γάλα και δεν διατύπωσε αντιρρήσεις: a1002532-be97-43c3-ab5e-7a5c023b754c_en· και το 2013 η Επιτροπή εξέτασε συμφωνία σχετικά με τους οικονομικούς δείκτες για το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα που υπέβαλε το CNIEL και την έκρινε συμβατή με το δίκαιο της ΕΕ: 29301f3c-dd63-48a0-aa42-b60fd5845147_fr.

[20] Για τη γνώμη της Επιτροπής: *9160b4d9-6168-4c10-b6a4-314d7849a58b_en.

[21] Για τη γνώμη της Επιτροπής: agriculture.ec.europa.eu/document/download/cab818ee-c187-4a14-8635-a9fda51a9cc9_en?filename=c-2021-1437-commission-decision_en.pdf.

στους εμπόρους λιανικής πώλησης, καθώς και των αγορών από μονάδες ομαδικής εστίασης, εστιατόρια και κεντρικές αρχές προμηθειών.

Τρίτον, το ίδιο έτος η Επιτροπή εξέτασε το αίτημα του CNIEL για τη δημιουργία και τη διάδοση δείκτη αγοράς για τέσσερα τυριά με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (στο εξής: ΠΟΠ) (Cantal, Auvergne blue, Ambert και Saint-Nectaire) και τα παραπροϊόντα τους (βούτυρο και σκόνη ορού γάλακτος) στην περιοχή Auvergne της Γαλλίας[22].

Και στις τρεις περιπτώσεις, στόχος των δεικτών της αγοράς ήταν η βελτίωση της διαφάνειας της αγοράς μέσω της παροχής εκτενών και ολοκληρωμένων πληροφοριών στις επιχειρήσεις. Οι τακτικά διαθέσιμοι δείκτες θα περιορίσουν την ασύμμετρη πληροφόρηση και την αστάθεια των τιμών βελτιώνοντας την κατανόηση της αγοράς σε όλα τα στάδια. Η καλύτερη γνώση των τάσεων της αγοράς θα δώσει με τη σειρά της τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού να λαμβάνουν καλύτερα τεκμηριωμένες αποφάσεις όσον αφορά την παραγωγή και τις επενδύσεις.

Τέλος, το 2024 η Επιτροπή αξιολόγησε αίτημα γνωμοδότησης σχετικά με τη συμβατότητα ενός μέτρου για την ταξινόμηση κατά βάρος των μήλων για τα μήλα που παράγονται στη Γαλλία και προορίζονται να διατεθούν στην εγχώρια αγορά της[23].

Η συμφωνία στην προκειμένη περίπτωση αποσκοπούσε στην επίτευξη διαφόρων βασικών στόχων δυνάμει του άρθρου 157 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του ΚΟΑ. Αύξησε τη γνώση και τη διαφάνεια της αγοράς για τα μέλη της εν λόγω διεπαγγελματικής οργάνωσης, τυποποιώντας τα δεδομένα της αγοράς με τη χρήση κοινής μονάδας μέτρησης, βελτιώνοντας έτσι την προβλεψιμότητα για τις ανάντη επιχειρήσεις και απλουστεύοντας τις σχέσεις κατάντη. Διευκόλυνε τον συντονισμό όσον αφορά τη διάθεση προϊόντων στην αγορά, υιοθετώντας την ταξινόμηση κατά βάρος, η οποία εξορθολογίζει τους κανόνες εμπορίας και μειώνει τις αβεβαιότητες και τις συγκρούσεις μεταξύ των επιχειρήσεων. Πρόβλεπε επίσης κλίμακες μεγέθους με «αλληλεπικαλύψεις», παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να επιλέξουν την κατηγορία πωλήσεων στην οποία επιθυμούν να τοποθετήσουν τα προϊόντα τους, ανάλογα με τις ανάγκες της ζήτησης. Η προσέγγιση αυτή κατέστησε δυνατή την εξάλειψη των αβεβαιοτήτων και τη βελτιστοποίηση των πωλήσεων.

[22] Για τη γνώμη της Επιτροπής: f033b677-0932-4fee-8b83-85e7a0caa63c_en.

[23] Για τη γνώμη της Επιτροπής: 3e7b4934-d539-41ca-8228-b0a8721b449a_en.

Υποστήριξε επίσης τη βελτίωση της ποιότητας καθ' όλη τη διάρκεια της παραγωγής και της εμπορίας, μειώνοντας τους κινδύνους, όπως οι μώλωπες, λόγω του μεγέθους κατά βάρος, δίνοντας παράλληλα τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να λαμβάνουν υπόψη την πυκνότητα του προϊόντος και την περιεκτικότητα σε σάκχαρα, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά είναι ώριμα. Η συμφωνία συνέβαλε στη μείωση και στη διαχείριση των αποβλήτων περιορίζοντας τον χειρισμό κατά την αγορά, μειώνοντας έτσι την υποβάθμιση και τις απώλειες του προϊόντος και ικανοποιώντας παράλληλα τις προσδοκίες των καταναλωτών.

Άρθρο 172β του ΚΟΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 172β, οι αναγνωρισμένες διεπαγγελματικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον αμπελοοινικό τομέα μπορούν να παρέχουν μη υποχρεωτικούς ενδεικτικούς δείκτες τιμών όσον αφορά την πώληση σταφυλιών για την παραγωγή οίνων ΠΟΠ ή οίνων με προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (στο εξής: ΠΓΕ), υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές δεν εξαλείφουν τον ανταγωνισμό στην περίπτωση σημαντικού ποσοστού των εν λόγω προϊόντων.

Σύμφωνα με τη διάταξη, δεν υπάρχει υποχρέωση κοινοποίησης των εν λόγω μέτρων στην Επιτροπή και, εξ όσων γνωρίζει η Επιτροπή, η εν λόγω διάταξη δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι στιγμής.

2.3 Συμφωνίες βιωσιμότητας (άρθρο 210α του ΚΟΑ)

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/2117[24] εισήγαγε νέα διάταξη στον ΚΟΑ (άρθρο 210α) για την εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ των συμφωνιών μεταξύ παραγωγών ή μεταξύ παραγωγών και άλλων επιχειρήσεων στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού (για παράδειγμα, σε επίπεδο μεταποίησης ή διανομής) που αποσκοπούν στην επίτευξη προτύπου βιωσιμότητας υψηλότερου από εκείνο που ορίζει η ενωσιακή ή η εθνική νομοθεσία. Άρχισε να ισχύει τον Δεκέμβριο του 2021.

[24] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2117 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων, (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων, (ΕΕ) αριθ. 251/2014 για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων και (ΕΕ) αριθ. 228/2013 για τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης (ΕΕ L 435 της 6.12.2021, σ. 262).

Προκειμένου να επωφεληθούν από την εξαίρεση αυτήν, οι επιχειρήσεις πρέπει να επιδιώκουν την επίτευξη υψηλότερων προτύπων που έχουν ως στόχο να συμβάλουν: i) στην προστασία του περιβάλλοντος· ii) στον περιορισμό της χρήσης φυτοφαρμάκων ή του κινδύνου μικροβιακής αντοχής ή iii) στην υγεία και στην καλή διαβίωση των ζώων. Στις περιπτώσεις αυτές, επιτρέπεται στις επιχειρήσεις να συνάπτουν συμφωνίες, οι οποίες διαφορετικά θα ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι τυχόν περιορισμοί του ανταγωνισμού επί των οποίων συμφωνούν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των επιδιωκόμενων προτύπων βιωσιμότητας.

Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 210α[25]. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν λεπτομερή καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο ερμηνείας της εξαίρεσης, καθώς και πολυάριθμα παραδείγματα πιθανών συμφωνιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της.

Οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 210α δεν απαγορεύονται ούτε απαιτείται προηγούμενη έκδοση σχετικής απόφασης. Η εφαρμογή της εξαίρεσης βασίζεται στην αυτοαξιολόγηση. Ωστόσο, οι παραγωγοί μπορούν να ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με τη συμβατότητα των συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που αναφέρονται στο άρθρο 210α.

Τον Ιούλιο του 2025 η Επιτροπή εξέδωσε την πρώτη της γνώμη δυνάμει του άρθρου 210α σχετικά με συμφωνία βιωσιμότητας στον γαλλικό αμπελοοινικό τομέα[26]. Η συμφωνία αποσκοπεί στη διατήρηση του τρέχοντος επιπέδου βιωσιμότητας που έχει επιτευχθεί στον αμπελοοινικό τομέα στην Οξιτανία μέσω της εφαρμογής βιολογικών προτύπων υψηλής περιβαλλοντικής αξίας [(haute valeur environnementale) HVE]. Στο πλαίσιο της κρίσης που πλήττει τη γαλλική αμπελοοινική αγορά, υπάρχει κίνδυνος οι παραγωγοί αυτών των πιο βιώσιμων οίνων να στραφούν στη συμβατική παραγωγή οίνου, η οποία είναι ελκυστικότερη από οικονομική άποψη, ή να εξέλθουν από την αγορά, για παράδειγμα μέσω του εθνικού προγράμματος εκρίζωσης. Για τον περιορισμό του εν λόγω κινδύνου, η συμφωνία καθορίζει μη υποχρεωτική τιμή προσανατολισμού για την

[25] Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με την εξαίρεση από το άρθρο 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τις συμφωνίες βιωσιμότητας των παραγωγών γεωργικών προϊόντων σύμφωνα με το άρθρο 210α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 (ΕΕ C, C/2023/1446, 8.12.2023).

[26] Για τη γνώμη της Επιτροπής: 86f5a339-ee2d-430f-8e29-5fb56770ba14_en.

αγορά οίνου χύδην σε επίπεδο που καλύπτει το κόστος και περιθώριο έως 20 %. Η Επιτροπή έκρινε τη συμφωνία συμβατή με το άρθρο 210α.

2.4 Μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης (άρθρο 222 του ΚΟΑ)

Σε περιόδους σοβαρών ανισορροπιών στις αγορές, το άρθρο 222 δίνει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις ώστε το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ να μην εφαρμόζεται σε συγκεκριμένα είδη συμφωνιών και αποφάσεων γεωργών, ενώσεων γεωργών, αναγνωρισμένων ΟΠ, ΕΟΠ και διεπαγγελματικών οργανώσεων, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω συμφωνίες και αποφάσεις δεν υπονομεύουν την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και αποσκοπούν αποκλειστικά στη σταθεροποίηση του οικείου τομέα.

Στις 22 Ιανουαρίου 2024 η Επιτροπή υπέβαλε χωριστή έκθεση[27] στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με τη χρήση μέτρων αντιμετώπισης της κρίσης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εγκρίθηκαν δυνάμει του άρθρου 222, η οποία καλύπτει την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως το τέλος του 2023.

Από την περίοδο που καλύπτεται από την εν λόγω έκθεση και έπειτα δεν ελήφθησαν άλλα μέτρα δυνάμει του άρθρου 222.

2.5 Προσαρμογή της προσφοράς (άρθρα 166α-167-167α του ΚΟΑ)

Άρθρο 166α του ΚΟΑ

Το άρθρο 166α δίνει τη δυνατότητα σε αναγνωρισμένη ΟΠ, αναγνωρισμένη διεπαγγελματική οργάνωση ή ομάδα παραγωγών που σχετίζεται με γεωγραφική ένδειξη να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να θεσπίσει δεσμευτικούς κανόνες ρύθμισης της προσφοράς για τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ. Το άρθρο αυτό που εισήχθη το 2021 αντικαθιστά προηγούμενες διατάξεις για το τυρί (άρθρο 150) και το χοιρομέρι (άρθρο 172) και εφαρμόζεται σε όλα τα γεωργικά προϊόντα που επωφελούνται από γεωγραφικές ενδείξεις.

[27] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Η χρήση μέτρων για τυχόν κρίσεις τα οποία θεσπίζονται σύμφωνα με τα άρθρα 219 έως 222 του κανονισμού ΚΟΑ [COM(2024) 12 final].

Κατά την περίοδο που αφορά την παρούσα έκθεση, υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις βάσει των προ του 2021 διατάξεων, ή βάσει των νέων διατάξεων, που κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, οι οποίες καλύπτουν τις ΠΟΠ ή ΠΓΕ Asiago, Grana Padano και Parmigiano Reggiano στην Ιταλία και Reblochon, Gruyère, Raclette de Savoie, Tomme de Savoie, Emmental de Savoie, Abondance, Beaufort και Comté στη Γαλλία[28].

Θεσπίστηκαν κανόνες για τη διασφάλιση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων ποιότητας με ΠΟΠ ή ΠΓΕ για δύο προϊόντα κρέατος (χοιρομέρι), το Prosciutto di Parma (από την 28η Δεκεμβρίου 2017 έως τον Δεκέμβριο του 2020)[29] και το Prosciutto di San Daniele (από την 1η Ιανουαρίου 2021 έως την 31η Δεκεμβρίου 2023)[30]. Οι κανόνες και για τα δύο προϊόντα παρατάθηκαν έως το 2026[31].

Κύριος στόχος των μέτρων είναι η προσαρμογή της προσφοράς των σχετικών προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ στη ζήτηση. Με τη συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων στην παραγωγή και την αγορά και την προσαρμογή των όγκων παραγωγής, στόχος είναι η πρόληψη σημαντικών ανισορροπιών μεταξύ προσφοράς και ζήτησης που οδηγούν σε διακυμάνσεις και σοβαρές επιπτώσεις για ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Τα μέτρα αποσκοπούν επίσης στην προώθηση της παραγωγής προστιθέμενης αξίας και στη διασφάλιση της δίκαιης αμοιβής των παραγωγών. Ταυτόχρονα, είναι καίριας σημασίας να διασφαλιστεί ότι το προϊόν είναι διαθέσιμο στην αγορά.

Άρθρο 167 του ΚΟΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 167, τα κράτη μέλη παραγωγής μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να καθορίζουν κανόνες εμπορίας για τη ρύθμιση της προσφοράς, ιδίως με αποφάσεις αναγνωρισμένων διεπαγγελματικών οργανώσεων, με σκοπό τη βελτίωση και τη σταθεροποίηση της λειτουργίας της κοινής αμπελοοινικής αγοράς.

---

[28] Για την Asiago: *NOTIFICA PIANO REGOLAZIONE OFFERTA FORMAGGIO ASIAGO DOP,* για τη Grana Padano: *Notifica piano regolazione offerta formaggio grana padano DOP*, για την Parmigiano Reggiano: *Κανονισμός προμήθειας Parmigiano Reggiano*, για τις Reblochon, Gruyère, Raclette de Savoie, Tomme de Savoie, Emmental de Savoie, Abondance, Beaufort και Comté: e8eac044-1136-4a7d-bdfb-95ecc89eb42a_en.

[29] Masaf - *Decreto 28 dicembre 2017*.

[30] Masaf - *Decreto approvazione del piano di regolazione dell'offerta del prosciutto San Daniele DOP* - 2021-2023

[31] https://www.prosciuttodiparma.com/wp-content/uploads/2024/01/Piano-di-Regolazione-dellOfferta-2024-2026-29-gennaio.pdf, https://www.regione.fvg.it/rafvg/export/sites/default/RAFVG/economia-imprese/agricoltura-foreste/FOGLIA32/allegati/Piano_Regolazione_Offerta_2024-2026_REV_01.pdf

Το 2020 η Ισπανία κοινοποίησε μέτρο[32] που θεσπίζει γενικό κανόνα για τον περιορισμό της μέγιστης απόδοσης συγκομιδής σε αμπελοτεμάχια που προορίζονται για την παραγωγή οίνου εκτός του πεδίου εφαρμογής ΠΟΠ ή ΠΓΕ[33] (18 000 kg/ha για τον ερυθρό οίνο και 20 000 kg/ha για τον λευκό οίνο) και καθορίζει τις πιθανές χρήσεις των σταφυλιών από μεγαλύτερα αμπελοτεμάχια. Οι κανόνες αυτοί εισήχθησαν το 2020 ως συμπληρωματικές διατάξεις στο ισπανικό διάταγμα του 2014, το οποίο θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 167[34] με γενικούς όρους.

Η Γαλλία κοινοποίησε τη θέσπιση διαφόρων κανόνων εμπορίας κατά την εν λόγω περίοδο για τη δημιουργία αποθεμάτων με μερίδιο των οίνων βάσης που παράγονται στις περιοχές Champagne[35], Languedoc[36] (2020) και Cognac[37] (2019).

Άρθρο 167α του ΚΟΑ

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2020/2220[38] εισήγαγε το άρθρο 167α στον ΚΟΑ, ώστε τα κράτη μέλη παραγωγής να μπορούν να θεσπίζουν κανόνες εμπορίας με στόχο τη ρύθμιση της προσφοράς, προκειμένου να βελτιωθεί και να σταθεροποιηθεί η λειτουργία της κοινής αγοράς ελαιολάδου. Τα κράτη μέλη δεν έχουν ενημερώσει την Επιτροπή για τυχόν αποφάσεις που ελήφθησαν δυνάμει του εν λόγω άρθρου.

[32] *Real Decreto 557/2020, de 9 de junio*.

[33] Οι μέγιστες αποδόσεις των οίνων που προστατεύονται από ονομασία προέλευσης ή γεωγραφική ένδειξη καθορίζονται στις προδιαγραφές προϊόντος τους.

[34] *Real Decreto 774/2014, de 12 de septiembre*

[35] *Arrêté du 18/10/2017*, *Arrêté du 03/10/18*, *Arrêté du 9/12/19*, *Arrêté du 13/03/20*

[36] *Arrêté du 11/02/20*

[37] *Arrêté du 25/11/2019*

[38] Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2220 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση ορισμένων μεταβατικών διατάξεων για τη στήριξη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) τα έτη 2021 και 2022 και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 όσον αφορά τους πόρους και την εφαρμογή τους τα έτη 2021 και 2022 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 όσον αφορά τους πόρους και την κατανομή αυτής της στήριξης τα έτη 2021 και 2022 (ΕΕ L 437 της 28.12.2020, σ. 1).

3. Έρευνες της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού (ΕΑΑ) στον γεωργικό τομέα

Κατά την περίοδο από τον Ιούλιο του 2017 έως τον Ιούλιο του 2025 οι αρχές ανταγωνισμού (στο εξής: ΑΑ) στην ΕΕ[39] ολοκλήρωσαν περίπου 110 έρευνες στον γεωργικό τομέα, ενώ 20 έρευνες βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη, δηλαδή καταγράφεται σύνολο 130 ερευνών. Ο μεγαλύτερος αριθμός ερευνών διενεργήθηκε από τις ΑΑ στην Ελλάδα (27 υποθέσεις), ενώ ακολουθεί η Επιτροπή (12 υποθέσεις) και η Γαλλία (12 υποθέσεις), η Δανία (11 υποθέσεις) και η Αυστρία (10 υποθέσεις).

3.1 Κύριος τομέας προϊόντων / κύριες κατηγορίες προϊόντων που διερευνήθηκε/-αν

Οι έρευνες των ΑΑ καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα γεωργικών προϊόντων, οι ακόλουθες όμως κατηγορίες προϊόντων ερευνήθηκαν περισσότερο: γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα (25 %), οπωροκηπευτικά (19 %), κρέας (13 %) και αυγά (6 %). Ορισμένες έρευνες διεξήχθησαν επίσης στις κατηγορίες της ζάχαρης (5 %), των σιτηρών (5 %) και των σπόρων (4 %).

3.2 Οντότητες που υπόκεινται σε έρευνα

Οι οντότητες που υπόκεινται σε έρευνα που διεξάγεται από τις ΑΑ είναι οι παρασκευαστές[40] (36 %), οι ενώσεις παραγωγών γεωργικών προϊόντων (14 %), οι χονδρέμποροι (12 %), οι ΟΠ (9 %), οι μεμονωμένοι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων (9 %), οι έμποροι λιανικής πώλησης (8 %) και διάφορες άλλες οντότητες, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών ενώσεων, των διεπαγγελματικών οργανώσεων και των ενώσεων εξαγωγέων (13 %).

Οι παρασκευαστές είναι οι οντότητες με τη συχνότερη εκπροσώπηση στις έρευνες. Για παράδειγμα, η γαλλική ΕΑΑ διερεύνησε και εξέδωσε απόφαση σχετικά με τον συντονισμό μεταξύ των μεγάλων παρασκευαστών τροφίμων όσον αφορά τόσο την τιμή που καταβάλλεται στην ανάντη αγορά για την αγορά άπαχων τεμαχίων χοιρινού κρέατος χωρίς κόκαλο (κυρίως jambon supérieur maigre ή JSM, που χρησιμοποιείται για ψημένα χοιρομέρια) από σφαγεία όσο και την τιμή πώλησης στην κατάντη αγορά για την πώληση ακατέργαστων/ξηρών και μαγειρεμένων

[39] Ως «αρχές ανταγωνισμού» νοούνται τόσο η Επιτροπή όσο και οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού (στο εξής: ΕΑΑ).

[40] Για την παρούσα έκθεση, ο όρος «παρασκευαστές» αναφέρεται σε οντότητες που παράγουν τρόφιμα μέσω της μεταποίησης ενός ή περισσότερων συστατικών (είτε τα συστατικά αυτά είναι γεωργικά προϊόντα είτε όχι). Περιλαμβάνονται οι μεταποιητές (δηλαδή οι οντότητες που μεταποιούν ένα ή περισσότερα γεωργικά προϊόντα σε άλλα προϊόντα).

προϊόντων αλλαντοποιίας (όπως λουκάνικα, ξηρό σαλάμι, ροζέτες, πατέ, rillettes, ψημένα χοιρομέρια) σε μεγάλους εμπόρους λιανικής πώλησης με ιδιωτικές ετικέτες ή σε οικονομικές σειρές προϊόντων.

3.3 Οι γεωργοί αποτελούν τη μεγαλύτερη πηγή ερευνών

Οι ΑΑ κίνησαν την πλειονότητα των ερευνών με δική τους πρωτοβουλία (μέσω αυτεπάγγελτων διαδικασιών) αφού έλαβαν γνώση πιθανών αντιανταγωνιστικών πρακτικών μέσω πληροφοριών για την αγορά. Επιπλέον, κίνησαν έρευνες κατόπιν καταγγελιών (από προμηθευτές, ανταγωνιστές ή πελάτες).

Οι καταγγελίες ήταν ποικίλες και αφορούσαν κυρίως: παραγωγούς γεωργικών προϊόντων (24 %), παρασκευαστές (21 %), εμπόρους λιανικής πώλησης (16 %), ενώσεις παραγωγών γεωργικών προϊόντων (13 %), ΟΠ (11 %), ιδιώτες (11 %) και χονδρεμπόρους (4 %).

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων μεμονωμένα ή στο πλαίσιο εταιρικής σχέσης (ΟΠ και ΕΟΠ) αποτελούν τη σημαντικότερη πηγή καταγγελιών, αντιπροσωπεύοντας περίπου το ήμισυ των καταγγελιών και, εντέλει, τη σημαντικότερη πηγή αντιμονοπωλιακών ερευνών (συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για την αγορά που παρέχουν στις ΑΑ). Ωστόσο, ορισμένες φορές οι γεωργικοί παραγωγοί δημοσιοποιούν τις καταγγελίες τους όταν τις υποβάλουν στις ΑΑ, υπονομεύοντας με τον τρόπο αυτόν τη δυνατότητα των ΑΑ να συλλέξουν αποδεικτικά στοιχεία ενδεχόμενων παραβάσεων.

3.4 Αποτελέσματα των ερευνών

Οι 110 αντιμονοπωλιακές έρευνες στον γεωργικό τομέα που ολοκληρώθηκαν κατά την εν λόγω περίοδο, οδήγησαν στα ακόλουθα τρία διαφορετικά είδη αποτελεσμάτων.

α) Αποφάσεις για υποθέσεις παράβασης με επιβολή προστίμων (περίπου το ένα τέταρτο των υποθέσεων περατώθηκαν), δηλαδή οι ΑΑ απαίτησαν από μια οντότητα να σταματήσει την παράβαση και να καταβάλει χρηματική κύρωση.

β) Αποφάσεις δέσμευσης (έξι υποθέσεις), δηλαδή οι ΑΑ δεν κατέληξαν σε συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη παράβασης και εξέδωσαν απόφαση που καθιστά νομικά δεσμευτικές τις δεσμεύσεις που προσφέρθηκαν από την υπό έρευνα οντότητα, αίροντας έτσι τυχόν δυνητικά προβλήματα ανταγωνισμού.

γ) Περάτωση χωρίς παράβαση (περίπου οι μισές υποθέσεις περατώθηκαν), δηλαδή περάτωση της διαδικασίας από τις ΑΑ κατά τη διάρκεια προκαταρκτικού σταδίου της έρευνας λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η έκβαση αυτή θα μπορούσε επίσης να οφείλεται στο γεγονός ότι θα απαιτούνταν δυσανάλογες προσπάθειες για την κάλυψη του απαιτούμενου βάρους της απόδειξης ή στην ανάγκη καθορισμού προτεραιοτήτων.

Μολονότι οι έρευνες στην πλειονότητά τους περατώνονται χωρίς επίσημη απόφαση, μπορεί, ωστόσο, να είναι σημαντικές για διάφορους λόγους. Πρώτον, ορισμένες έρευνες διευκρινίζουν ότι οι καταγγελίες ή οι ανησυχίες στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων είναι αβάσιμες. Για παράδειγμα, μετά από δημοσιεύματα στον Τύπο κατά τη διάρκεια της κρίσιμης περιόδου της έξαρσης της πανδημίας COVID-19, η ελληνική ΕΑΑ διερεύνησε ανησυχίες σχετικά με το ενδεχόμενο οι αντιανταγωνιστικές πρακτικές να έχουν οδηγήσει σε ελλείψεις και/ή αυξήσεις των τιμών ορισμένων γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Η ΕΑΑ διαπίστωσε ότι δεν υπήρξε σημαντική αύξηση στις διάμεσες τιμές του λευκού γάλακτος και του σιμιγδαλιού στις αλυσίδες σουπερμάρκετ κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Οι ανησυχίες ενδέχεται να είχαν εκφραστεί λόγω ορισμένων ειδικών τιμών που δεν ήταν αντιπροσωπευτικές για την κατάσταση στο πλαίσιο των εθνικών συνθηκών.

Σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις, η παρέμβαση των ΑΑ εμπόδισε τη διάπραξη παράβασης, όπως συνέβη με τις συμφωνίες προστατευτισμού που περιγράφονται στην ενότητα 3.5.5.

3.5 Είδη παραβάσεων που διερευνήθηκαν και διαπιστώθηκαν

Τα είδη των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν από τις ΑΑ μπορούν να ταξινομηθούν ως ακολούθως: οριζόντιες συμφωνίες (σχετικά με τις τιμές και τους περιορισμούς όγκου) (32 %), συμφωνίες μεταξύ πωλητή και αγοραστή για τον καθορισμό των τιμών μεταπώλησης του αγοραστή[41] (16 %), συμφωνίες για την κατανομή της πελατείας (13 %), νόθευση διαγωνισμών (συντονισμός των προσφορών από διάφορους πωλητές) (12 %), συμφωνίες για την κατανομή αγορών (8 %), ανταλλαγή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών (6 %), καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης που περιλαμβάνουν στρατηγικές αποκλεισμού ανταγωνιστών, όπως εξοντωτική

[41] Πρακτική γνωστή και ως «καθορισμός των τιμών μεταπώλησης».

τιμολόγηση, εκπτώσεις αποκλειστικού χαρακτήρα, υπερβολικές και αθέμιτες τιμές (6 %). Σε ορισμένες από αυτές τις περιπτώσεις, οι ΑΑ διαπίστωσαν ότι υπήρχαν περισσότερες της μίας ταυτόχρονες παραβάσεις. Στις παραγράφους που ακολουθούν παρατίθενται παραδείγματα αυτών των ειδών παραβάσεων.

3.5.1 Συμφωνίες για τις τιμές και/ή τις ποσότητες

Οι συμφωνίες που αφορούσαν τις τιμές ήταν οι συνηθέστερες. Υπήρχαν συμφωνίες για τις τιμές και τις ποσότητες μεταξύ των αγοραστών, εις βάρος των γεωργών. Για παράδειγμα, τον Ιούλιο του 2019 η ισπανική ΕΑΑ επέβαλε πρόστιμο σε δέκα από τις μεγαλύτερες ισπανικές και διεθνείς γαλακτοκομικές εταιρείες και ενώσεις που δραστηριοποιούνταν στην Ισπανία για σύμπραξη στον τομέα του γάλακτος που πραγματοποιήθηκε μεταξύ του 2000 και του 2013[42]. Οι επιχειρήσεις αντάλλαξαν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές αγοράς του νωπού αγελαδινού γάλακτος, τις ποσότητες αγοράς και τα πλεονάσματα γάλακτος. Η συμπεριφορά αυτή στέρησε από τους γαλακτοπαραγωγούς το δικαίωμα να διαπραγματεύονται ελεύθερα την τιμή του γάλακτος τους, αποδυναμώνοντας περαιτέρω τη διαπραγματευτική τους θέση στην αγορά. Ομοίως, η πολωνική ΕΑΑ διερεύνησε πέντε αγοραστές[43] μαλακών φρούτων (μεταξύ άλλων φραγκοστάφυλων, κερασιών και δαμάσκηνων), οι οποίοι καθόριζαν τις τιμές αγοράς των φρούτων που αγόραζαν από ντόπιους οπωροκαλλιεργητές[44].

Συνήφθησαν επίσης συμφωνίες που αφορούσαν τις τιμές μεταξύ των παρασκευαστών. Για παράδειγμα, από το 2000 έως το 2013 η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμα για πρακτικές καθορισμού τιμών και κατανομής της αγοράς μεταξύ μεγάλων Ευρωπαίων παραγωγών κονσερβοποιημένων λαχανικών[45]. Τα κονσερβοποιημένα λαχανικά περιλάμβαναν φασόλια, αρακά, μείγματα αρακά και καρότων και ανάμεικτα λαχανικά (macedoine) (εκτός από καλαμπόκι και μανιτάρια), τα οποία πωλούνταν σε κονσέρβες ή βάζα κυρίως με ιδιωτική ετικέτα σε εμπόρους λιανικής πώλησης και στον κλάδο των

[42] Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. το δελτίο Τύπου *plantilla nota de prensa*.

[43] Damex, Kam-Pol, Fructis, Kalbrok και Silver-Trans.

[44] Τον Μάρτιο του 2026 η πολωνική ΕΑΑ εξέδωσε την απόφαση για την επιβολή προστίμου στους εν λόγω αγοραστές μαλακών φρούτων· https://uokik.gov.pl/zmowa-przy-skupie-owocow-prezes-uokik-naklada-kary

[45] IP_19_5911_EN.pdf

υπηρεσιών εστίασης σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Οι παρασκευαστές ήταν μία εταιρεία και δύο γεωργικοί συνεταιρισμοί.

Άλλες υποθέσεις αφορούσαν τον καθορισμό δεικτών τιμών. Για παράδειγμα, το 2018 η γαλλική ΕΑΑ επέβαλε[46] στην ένωση αμπελουργών της περιοχής Côtes du Rhône (Syndicat général des vignerons réunis des Côtes du Rhône — SGVRCR) πρόστιμο ύψους 20 000 EUR για αντιανταγωνιστικές πρακτικές στην εμπορία χύδην οίνων της ελεγχόμενης ονομασίας προέλευσης Côtes du Rhône[47]. Η εμπορική ένωση, ως επαγγελματική οργάνωση που εκπροσωπεί τους οινοποιούς, επιδίωξε τον καθορισμό της τιμής με την κατάρτιση και τη διάδοση οδηγιών για τις ελάχιστες τιμές και, στη συνέχεια, συστάσεων για τις τιμές προς τα μέλη της από το 2010 έως το 2017, καλύπτοντας διάφορες κατηγορίες οίνων ανά χρώμα και εύρος ποιότητας. Οι δράσεις αυτές, οι οποίες προωθήθηκαν μέσω δημοσιεύσεων, ενημερωτικών δελτίων και συναντήσεων, ενθάρρυναν την ομοιόμορφη τιμολόγηση στις διαπραγματεύσεις πώλησης, στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ατομικό κόστος παραγωγής.

Τέλος, το 2021 η ρουμανική ΕΑΑ διαπίστωσε αντιανταγωνιστικές οριζόντιες συμφωνίες μεταξύ παραγωγών αυγών (πέντε παραγωγών και μιας ένωσης παραγωγών)[48], οι οποίες αποσκοπούσαν στον έλεγχο και/ή στον περιορισμό της προσφοράς αυγών στη ρουμανική αγορά, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων που θα καθιστούσαν την εθνική αγορά λιγότερο ελκυστική για τις εισαγωγές αυγών. Ο έλεγχος και/ή ο περιορισμός της εγχώριας προσφοράς είχαν απώτερο σκοπό να αποτρέψουν τη μείωση των τιμών των αυγών.

3.5.2 Συμφωνίες για τον καθορισμό των τιμών μεταπώλησης

Οι συμφωνίες για τον καθορισμό των τιμών μεταπώλησης αφορούσαν συνήθως έναν παρασκευαστή και έναν ή περισσότερους εμπόρους λιανικής ή χονδρικής πώλησης. Για παράδειγμα, το 2018 στον τομέα της παραγωγής και πώλησης μαργαρίνης και βουτύρου, η ελληνική ΕΑΑ επέβαλε πρόστιμο στη Μινέρβα Α.Ε. διότι συμφώνησε με διάφορους

[46] Απόφαση αριθ. 18-D-06, της 23ης Μαΐου 2018, που εκδόθηκε στον αμπελοοινικό τομέα.

[47] *Appellation d'Origine Contrôlée*

[48] Decizia-oua-site.pdf

συνδεδεμένους χονδρεμπόρους/διανομείς τις τιμές στις οποίες οι τελευταίοι θα μεταπωλούσαν τα προϊόντα της Μινέρβα[49].

3.5.3 Κατανομή των αγορών

Το 2023 η ολλανδική ΕΑΑ διαπίστωσε ότι τέσσερις προμηθευτές νωπών καρότων είχαν κατανείμει μεταξύ τους τις πωλήσεις προς βιομηχανικούς πελάτες (παρασκευαστές κονσερβοποιημένων και κατεψυγμένων τροφίμων) στις Κάτω Χώρες, στο Βέλγιο και στη Γερμανία. Οι προμηθευτές συμφώνησαν επίσης μεταξύ τους ορισμένες διασταυρούμενες προμήθειες και αντισταθμίσεις.

3.5.4 Νόθευση διαγωνισμών

Η νόθευση διαγωνισμών περιλάμβανε συνήθως τον συντονισμό μεταξύ διαφόρων πωλητών όσον αφορά τις προσφορές που υποβάλλουν σε διαγωνισμό που διοργανώνεται από αγοραστή. Για παράδειγμα, η κροατική ΕΑΑ σε απόφαση του 2022 διαπίστωσε ότι τέσσερις χονδρέμποροι είχαν συντονίσει τις προσφορές τους, που κάλυπταν 14 ομάδες τροφίμων, στο πλαίσιο διαγωνισμού που διοργανώθηκε από ίδρυμα κοινωνικής φροντίδας (Dobri dom), το οποίο παρείχε συσσίτια στο Ζάγκρεμπ. Μέσω αυτής της πρακτικής, οι χονδρέμποροι όρισαν επιτυχόντες προσφέροντες για τις διάφορες παρτίδες της προμήθειας, διογκώνοντας τελικά τις τιμές των βασικών τροφίμων για τους πολίτες που βρίσκονταν σε δύσκολη οικονομική κατάσταση[50]. Επίσης, το 2018 η ελληνική ΕΑΑ διαπίστωσε ότι ένας συνεταιρισμός (Friesland Campina Hellas) και μια εταιρεία (Μανδρέκας) είχαν συντονίσει τις προσφορές τους σε διαγωνισμούς δημόσιων συμβάσεων για γαλακτοκομικά προϊόντα μέσω της αποχής από την ταυτόχρονη συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς[51]. Το 2020 η σουηδική ΕΑΑ διαπίστωσε τον συντονισμό των προσφορών και για τα γαλακτοκομικά προϊόντα σε υπόθεση που αφορούσε την ARLA Foods AB[52].

---

[49] ioei_tm_i_i_o_i_i_i_.pdf

[50] Η κροατική αρχή ανταγωνισμού εντοπίζει το πρώτο καρτέλ νόθευσης διαγωνισμών στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων - AZTN. https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2022/06/UPI-034-0317-01021-.pdf.

[51] Δελτίο Τύπου - Διευθέτηση υπόθεσης

[52] Η σουηδική αρχή ανταγωνισμού κινείται νομικά κατά της Arla Foods για παράνομη συνεργασία | Σουηδική αρχή ανταγωνισμού· καμία επιείκεια στην Arla Foods σε υπόθεση παράνομης συνεργασίας | Σουηδική αρχή ανταγωνισμού.

3.5.5 Συμφωνίες για τη γεωγραφική κατανομή της αγοράς, συμφωνίες προστατευτισμού

Η συνηθέστερη μορφή γεωγραφικής κατανομής της αγοράς ήταν οι λεγόμενες «συμφωνίες προστατευτισμού». Οι συμφωνίες αυτές συνήφθησαν μόνο μεταξύ εμπόρων λιανικής πώλησης ή μεταξύ επιχειρήσεων σε διαφορετικά στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού, ώστε να δίνεται προτεραιότητα σε προϊόντα από το δικό τους κράτος μέλος. Η Επιτροπή, από κοινού με τις ΕΑΑ, κίνησε αρκετές έρευνες σχετικά με διάφορους «χάρτες» και παρόμοιες πρωτοβουλίες προώθησης στο Βέλγιο, στη Βουλγαρία, στη Γαλλία και στη Λετονία. Οι πρωτοβουλίες αυτές βρίσκονταν σε πολύ πρώιμο στάδιο και η παρέμβαση των ΑΑ οδήγησε στην τροποποίησή τους, ώστε να αποκλειστούν οι διακρίσεις εις βάρος προϊόντων από άλλα κράτη μέλη και, ως εκ τούτου, ο κατακερματισμός της εσωτερικής αγοράς.

Επιπλέον, υπήρξαν ορισμένες περιπτώσεις κατανομής γεωγραφικών περιοχών πωλήσεων: Το 2023, κατόπιν αιτήματος της αυστριακής ΕΑΑ, το αυστριακό δικαστήριο συμπράξεων εξέδωσε απόφαση με την οποία διαπίστωνε ότι δύο παραγωγοί ζάχαρης, η Südzucker AG και η Nordzucker AG, παραβίασαν το άρθρο 101 της ΣΛΕΕ μέσω εναρμονισμένων πρακτικών στην αγορά βιομηχανικής ζάχαρης, συγκεκριμένα, μέσω συμφωνίας μεταξύ τους για τη διατήρηση χωριστών γεωγραφικών περιοχών πώλησης (στην Αυστρία και τη Γερμανία αντίστοιχα), περιορίζοντας έτσι τον ανταγωνισμό και επηρεάζοντας το διασυνοριακό εμπόριο[53].

3.5.6 Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης

Οι έρευνες αφορούσαν κυρίως τις σχέσεις μεταξύ γεωργικών εκμεταλλεύσεων και συνεταιρισμών, καθώς και την ελευθερία των γεωργών να επιλέγουν τον συνεταιρισμό του οποίου επιθυμούν να είναι μέλη. Για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα έρευνας[54] της γερμανικής ΕΑΑ, το 2018 ο μεγαλύτερος γαλακτοκομικός συνεταιρισμός της Γερμανίας, η Deutsche Milchkontor (DMK), άλλαξε τους όρους εφοδιασμού της και μείωσε την περίοδο κοινοποίησης καταγγελίας για την παράδοση γάλακτος από 24 σε 12 μήνες, παρέχοντας έτσι περισσότερες επιλογές στους γεωργούς για να επιλέξουν τον συνεταιρισμό τους και τους όρους εφοδιασμού τους.

---

[53] Το δικαστήριο συμπράξεων επιβάλλει πρόστιμο ύψους 4,2 εκατομμυρίων EUR στη Südzucker AG κατόπιν αιτήματος της AFCA· η απόφαση είναι τελεσίδικη: BWB Bundeswettbewerbsbehörde

[54] Bundeskartellamt – Αρχική σελίδα — Τέλος στην έρευνα κατά της γαλακτοκομικής εταιρείας DMKH

Άλλες περιπτώσεις κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης αφορούσαν την επιβολή υπερβολικών τιμών. Το 2022 η κυπριακή ΕΑΑ διαπίστωσε ότι η Παγκύπρια Οργάνωση Αγελαδοτρόφων είχε καταχραστεί τη δεσπόζουσα θέση της επιβάλλοντας υπερβολικές τιμές στο επόμενο στάδιο της αγοράς (γαλακτοκομικές βιομηχανίες).

4. Διαβουλεύσεις και δραστηριότητες παρακολούθησης από τις ΕΑΑ στον γεωργικό τομέα

Οι ΕΑΑ παρείχαν επίσης συμβουλές σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού κατόπιν αιτήματος των επιχειρήσεων στον γεωργικό τομέα. Κατά την εν λόγω περίοδο, οι ΕΑΑ έλαβαν 53 τέτοια αιτήματα σχετικά με τον γεωργικό τομέα.

Σημαντικό μέρος του έργου των ΕΑΑ συνίσταται επίσης σε δραστηριότητες παρακολούθησης. Κατά την εν λόγω περίοδο, οι ΕΑΑ διεξήγαγαν **22** τομεακές έρευνες όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα. Η εν λόγω εργασία περιλάμβανε κατά κανόνα τομεακές έρευνες, την έγκριση εκθέσεων και δράσεις ευαισθητοποίησης.

Ειδικότερα, πραγματοποιήθηκαν διάφορες διαβουλεύσεις σχετικά με τις συμφωνίες βιωσιμότητας από τις ΕΑΑ. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα.

- Η γερμανική ΕΑΑ απάντησε σε επτά αιτήματα διαβούλευσης σχετικά με τις συμφωνίες βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της υπό εξέλιξη διαβούλευσης στον τομέα του κρέατος μέσω της πρωτοβουλίας InitiativeTierwohl[55] (στο πλαίσιο της οποίας τα μέρη, λόγω των ανησυχιών που εξέφρασε η γερμανική ΕΑΑ, αποφάσισαν να καταργήσουν από το 2024 και μετά την υποχρεωτική πριμοδότηση που καταβάλλεται από τους αγοραστές στους συμμετέχοντες γεωργούς, γνωστή και ως προσαύξηση για την καλή διαβίωση των ζώων), καθώς και σε τέσσερις περατωθείσες διαβουλεύσεις σχετικά με τους τομείς του κακάου, των φυτών, της μπανάνας και των γαλακτοκομικών προϊόντων.

- Η γαλλική ΕΑΑ απάντησε σε δύο αιτήματα για άτυπη καθοδήγηση: i) ένα που ζητήθηκε από δύο εμπορικές ενώσεις (*Coopération Agricole Nutrition Animale* and *Syndicat National de l'Industrie de la Nutrition Animale*) σχετικά με σχέδιο μεθοδολογικού οδηγού

[55] Η πρωτοβουλία Tierwohl είναι ένα έργο που βασίζεται σε συμφωνία μεταξύ των τομέων της γεωργίας, της παραγωγής κρέατος και του λιανικού εμπορίου τροφίμων, η οποία αποσκοπεί στην επιβράβευση των ιδιοκτητών ζώων για τη βελτίωση των συνθηκών εκτροφής των ζώων.

με στόχο τον υπολογισμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των σύνθετων τροφίμων, και ειδικότερα του αποτυπώματος αερίων του θερμοκηπίου[56]· και ii) ένα άλλο αίτημα της ένωσης Pour une Agriculture du Vivant σχετικά με ένα έργο που έχει ως στόχο να βοηθήσει τους γεωργούς στη γαλλική επικράτεια με τη χρηματοδότηση και τη διασφάλιση της μετάβασής τους σε πιο φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές[57] (το οποίο συνεπαγόταν την εφαρμογή του άρθρου 210α του ΚΟΑ).

- Η ολλανδική ΕΑΑ απάντησε σε δύο διαβουλεύσεις: i) μία που ζητήθηκε από τον Stitchting Milieukeur, τον οργανισμό που αναπτύσσει και διαχειρίζεται τα κριτήρια των ολλανδικών σημάτων ποιότητας για τις αροτραίες καλλιέργειες, τα οπωροκηπευτικά, το γάλα, τα αυγά, τα καλλωπιστικά φυτά (άνθη, φυτά, δέντρα, βολβοί ανθέων κ.λπ.) και τα παρασκευασμένα και μεταποιημένα προϊόντα διατροφής, και συγκεκριμένα για μια συμφωνία σχετικά με πατάτες, λαχανικά και φρούτα που δεν έχουν μεταποιηθεί και ii) άλλη μία κατόπιν αιτήματος της Tuinbranche Nederland, ένωσης επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ανθέων.

5. Τελικές παρατηρήσεις

Ο υγιής ανταγωνισμός στον γεωργικό τομέα είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της επίτευξης των στόχων της Συνθήκης που αφορούν την ΚΓΠ. Έχουν εγκριθεί ορισμένες εξαιρέσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα, με κύριο στόχο την ενίσχυση και την επανεξισορρόπηση της θέσης των γεωργών στην αγροδιατροφική αλυσίδα εφοδιασμού. Είναι σημαντικό οι γεωργοί να χρησιμοποιούν προορατικά τους διαθέσιμους μηχανισμούς και να αξιοποιούν τα οφέλη που παρουσιάζουν. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές αναξιοποίητες δυνατότητες σε αυτά τα πλαίσια, οι οποίες απαιτούν μεγαλύτερη προσοχή. Ειδικότερα, οι εξαιρέσεις από τον ανταγωνισμό παρέχουν ένα πλαίσιο για την οργάνωση της παραγωγής και της προμήθειας προϊόντων από γεωργικές εκμεταλλεύσεις μέσω ΟΠ και ΕΟΠ. Οι οργανώσεις αυτές όχι μόνο επωφελούνται από την αναγκαία εξαίρεση από τους κανόνες ανταγωνισμού, αλλά λαμβάνουν επίσης χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο της ΚΓΠ. Επιπλέον, προσφέρουν

[56] Ανεπίσημη καθοδήγηση 25-DD-01, της 29ης Ιανουαρίου 2025, σχετικά με τη δημιουργία συστήματος συλλογικής χρηματοδότησης του πρόσθετου κόστους και των κινδύνων που συνδέονται με την αγροοικολογική μετάβαση.

[57] Ανεπίσημη καθοδήγηση 25-DD-01, της 29ης Ιανουαρίου 2025, σχετικά με τη δημιουργία συστήματος συλλογικής χρηματοδότησης του πρόσθετου κόστους και των κινδύνων που συνδέονται με την αγροοικολογική μετάβαση.

διαρθρωτικά εργαλεία που δίνουν τη δυνατότητα στους γεωργούς να συμμετέχουν σε πιο ισότιμη βάση στις εμπορικές σχέσεις με τους προμηθευτές και τους αγοραστές τους, καθώς και να διαχειρίζονται κινδύνους, επενδύσεις και να αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Ταυτόχρονα, η επιβολή από τις ΑΑ κατέστησε δυνατή την παύση και την αποφυγή πρακτικών που είναι επιζήμιες για τους γεωργούς από την πλευρά της πώλησης ή της αγοράς. Οι εξαιρέσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού εξακολουθούν να εξελίσσονται, ενώ παράλληλα διατηρείται ο προσανατολισμός της ΚΓΠ προς την αγορά. Η πρόταση της Επιτροπής[58] του 2024 εντόπισε περαιτέρω ευκαιρίες για την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα. Σε μια περίοδο συνεχούς συγκέντρωσης τόσο ανάντη (απαιτούμενες εισροές) όσο και κατάντη (τομέας τροφίμων) στην αλυσίδα εφοδιασμού, ένα δίκαιο και αποτελεσματικά επιβαλλόμενο πλαίσιο ανταγωνισμού παραμένει απαραίτητο προκειμένου οι γεωργοί να λαμβάνουν ορθή αμοιβή για την εργασία τους, ενώ παράλληλα διασφαλίζει την προσφορά σε λογικές τιμές για τους καταναλωτές, σύμφωνα με τους στόχους της ΚΓΠ βάσει της ΣΛΕΕ.

[58] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, (ΕΕ) 2021/2115 και (ΕΕ) 2021/2116 όσον αφορά την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων [2024/0319(COD)].